

ARTICULACIÓ DE L'EDUCACIÓ 360 A UN TERRITORI AMB MUNICIPIS PETITS

EL LLUÇANÈS

LLUÇANÈS, TERRITORI EDUCADOR

L'Aliança Educació 360 és una iniciativa impulsada per la Fundació Jaume Bofill, la Diputació de Barcelona i la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica

Redacció: Josep Colomer (Diputació de Barcelona)

Coordinació Mentoria: Edgar Iglesias, Txell Argelagué (ERDISC-UAB)

Electes i Tècnics Consorci del Lluçanès: Isaac Peraire, Xavier Barniol, Mònica Jofre (Consorti del Lluçanès)

Direcció: Carles Barba, Núria Duñó (Aliança Educació 360) Lúdia García, Oscar Pascual (Diputació de Barcelona)

Revisió: Maite Pujol (Aliança Educació 360)

Coordinació de la publicació: Anna Oliva (Aliança Educació 360)

Disseny i maquetació: Xevi Riera – clou.cat

Imatges del Consorci del Lluçanès i Educació 360

Aquesta experiència pilot ha estat impulsada pel Consorci del Lluçanès amb el suport de la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona i la mentoria de la Fundació Bofill, en el marc de l'Aliança Educació 360.

© Diputació de Barcelona

© Fundació Jaume Bofill

© Federació de Moviments de Renovació Pedagògica

ISBN: 978-84-947887-8-9

1ª edició maig 2019

Reconeixement - Compartir igual (by-sa) - Internacional
Es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la distribució de les quals cal fer-se amb una llicència igual a la que regula l'obra original

ÍNDEX

Caracterització de l'experiència

1. Context del municipi i necessitat detectada
2. Contribucions del programa *Lluçanès, territori educador*
3. Elements més significatius de l'experiència

Aprenentatges clau

4. Aportacions de l'experiència en clau d'Educació 360
5. Factors d'èxit del programa

Reptes i estratègies de futur

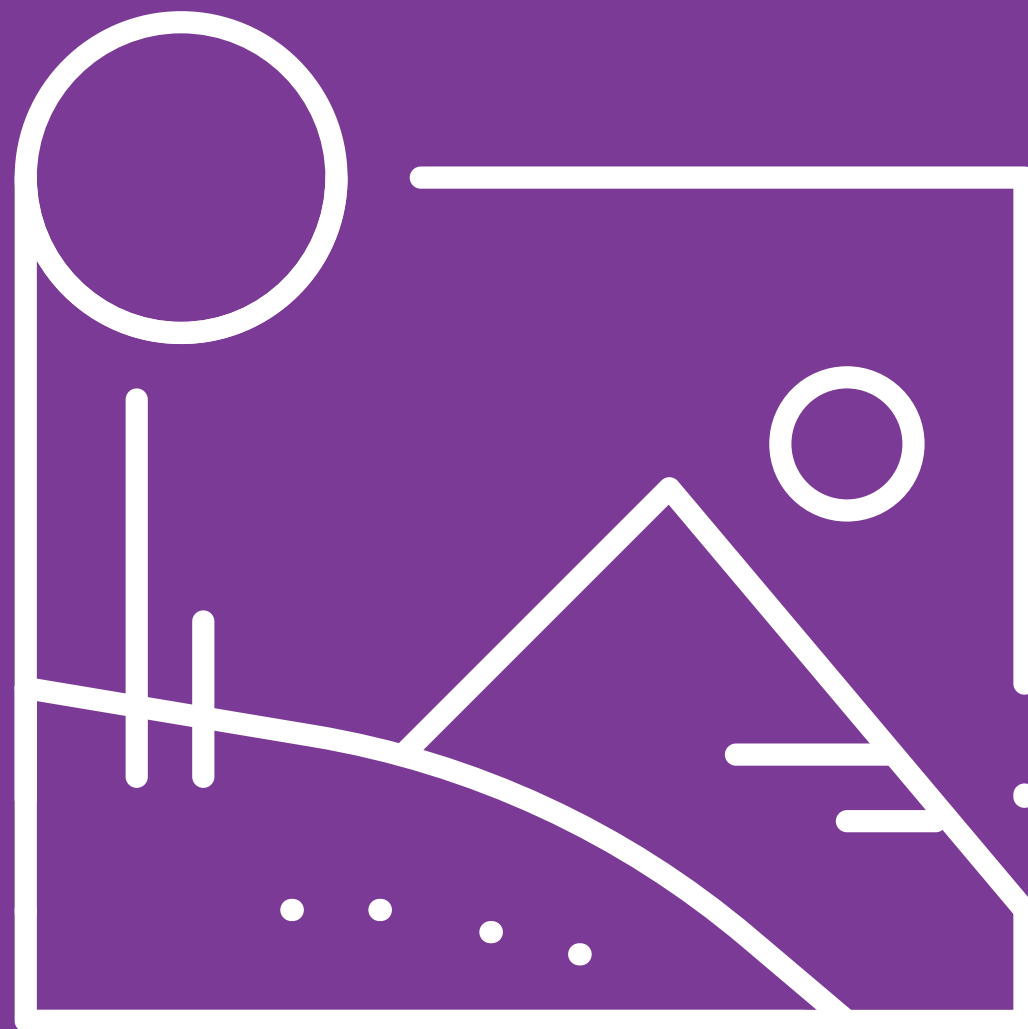
6. Reptes i estratègies per a la sostenibilitat
7. Beneficis previstos per als diversos actors
8. Recomanacions per transferir el model

Recursos i vincles

9. Per a saber-ne més

Caracterització de l'experiència

Caracterització de l'experiència

1. Context del municipi i necessitat detectada

El *Consorci del Lluçanès* es crea el 2001 i agrupa tretze municipis de tres comarques diferents amb una població total de 7.657 habitants. Els municipis d'Alpens, Lluçà, Olost de Lluçanès, Oristà, Perafita, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Boi de Lluçanès, Sant Martí d'Albars i Sobremunt, amb un total de 6.874 habitants pertanyen a la comarca d'Osona. Santa Maria de Merlès, amb 183 habitants, forma part del Berguedà i, finalment, Sant Feliu Sasserra, amb 600 habitants, pertany a la Comarca del Bages.

La dimensió reduïda dels municipis en un extens territori amb identitat i problemàtiques comunes demanava afrontar de forma conjunta reptes de tot ordre per part

de la seva ciutadania. Des de 2004 el Consorci del Lluçanès s'organitza en diferents àrees que impulsen projectes supramunicipals i des de finals de 2015 treballa en un nou enfocament, per obtenir més eficàcia en el treball mancomunat: suport als ajuntaments, desenvolupament territorial i serveis a la població. En aquest sentit, el Consorci s'ha organitzat en 10 grans projectes i cada un d'ells té un o diversos responsables polítics dels diferents ajuntaments del Lluçanès.

És en aquest context que neix la iniciativa *Lluçanès. Territori educador*, a partir de constatar la necessitat de treballar els projectes educatius de manera transversal, en xarxa i amb un lideratge compartit.

2. Contribucions del programa *Lluçanès. Territori educador*

S'organitza conjuntament una proposta educativa territorial i es dona serveis a la ciutadania dels diversos municipis i ajuntaments de petita dimensió.

Per mitjà d'aquesta iniciativa es posa en valor el treball i la voluntat de lideratge compartit entre el Consorci i el conjunt d'agents educatius del territori. S'aconsegueixen avenços significatius cap a la igualtat d'oportunitats educatives al llarg i ample de la vida i es crea més i millor oferta educativa per al conjunt de la ciutadania.

Consorci del
LLUÇANÈS

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET

3. Elements més significatius de l'experiència

- ▶ **El Consorci del Lluçanès té una visió compartida i s'organitza des de plans operatius a partir de la detecció de necessitats concretes al territori.** Com a antecedents trobem el *Pla Territorial de 2013*, en el qual es va definir l'educació com a procés que es produeix al llarg i a l'ample de la vida, compartint el repte de l'Educació 360 d'integrar temps i espais educatius. Concretament, es va definir l'instrument *Pla Educatiu de Territori: Lluçanès, Territori Educador*, amb l'objectiu de treballar de forma compartida i consensuar línies de treball. Aquest Pla recull propostes polítiques i tècniques i genera accions concretes a desenvolupar. És dinàmic, amb lògiques de treball horitzontals i genera un espai polític i tècnic que desenvolupa propostes de funcionament. La raó és que cal tenir en compte que els ajuntaments no tenen personal tècnic. És per això que el Consorci exposa línies de treball als diferents regidors i regidores i es genera un espai de debat, on es marquen les estratègies i es prioritzen objectius.
- ▶ **El seu objectiu s'orienta a la igualtat d'oportunitats educatives de la població del Lluçanès.** Des d'una perspectiva de governança com a lideratge compartit, es proposen tres objectius específics:
 - La descentralització de serveis
 - La connexió d'espais i temps educatius
 - El disseny i la implementació de projectes comptant amb la participació ciutadana, així com la seva apropiació o vinculació
- ▶ **L'actuació abasta la totalitat dels municipis del Lluçanès**, ja que es tracta d'una iniciativa de naturalesa intermunicipal adreçada al conjunt de la seva ciutadania. Es posa l'èmfasi en la connexió entre el temps lectiu, el temps no lectiu i l'aprenentatge informal.
- ▶ **S'ha desenvolupat a partir de tres fases de treball:**
 1. Presentacions al Grup Motor del Lluçanès Territori Educador, a la Comissió de Regidors, a la Comissió Tècnica i a l'estructura interna del Consorci
 2. Integració de la mirada 360 als projectes existents
 3. Disseny de creació de nous projectes des de la connexió entre temps educatius
- ▶ **Els resultats són molt positius i s'agrupen a partir de les línies següents:**
 - Creació d'activitats d'oci educatiu per a adolescents
 - Creació d'oferta de formació per a famílies, docents i alumnes en el marc d'un projecte d'acompanyament a l'escolaritat
 - Formació per a persones adultes
 - Creació d'un catàleg d'activitats extraescolars conjunt
 - Descentralització territorial de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès (EMAL)

Aprenentatge clau

Aprentatges clau

4. Aportacions del programa en clau d'Educació 360

En l'àmbit de les oportunitats educatives

- **S'han millorat les oportunitats educatives al Lluçanès des de diferents estratègies.** En primer lloc, a partir de la facilitació de l'accés a l'Escola de Música i de les Arts (EMAL). S'ha descentralitzat l'equipament, amb la creació d'aules permanents de música a 6 municipis. S'ha promogut l'equitat mitjançant una línia de beques i bonificacions, la qual cosa ha permès que de 246 alumnes, 105 hagin rebut formació gratuïta, bonificada o becada. A més, s'han promogut accions per afavorir la pràctica musical com el projecte *UIUI* (un infant un instrument) a l'escola Heurom. En segon lloc, s'han impulsat programes específics per a persones de totes les edats (infants, adolescents, joves, adults i gent gran) i s'han dissenyat accions concretes per facilitar-ne l'accés, especialment d'aquelles més vulnerables. En tercer lloc, s'ha augmentant l'oferta a diverses disciplines artístiques com el circ, les arts plàstiques, la dansa o la música, des de diferents formats: sessions monogràfiques, tallers trimestrals, entre d'altres.
- **El Lluçanès disposa d'una guia conjunta d'activitats extraescolars.** S'ha creat un catàleg d'activitats extraescolars des d'una lògica territorial i s'ha generat una estratègia en clau comunitària per a la seva difusió. Aquest producte col·lectiu ha permès compartir activitats amb les AMPA i arribar a més ciutadania. Ha tingut com a efecte la creació de nova oferta, ja que anteriorment la majoria es vinculava a l'entorn escolar.
- **S'ha promogut una nova oferta educativa a partir de processos de participació ciutadana.** S'ha promogut la participació ciutadana, per poder donar resposta a les necessitats d'oci educatiu i de cursos de formació permanent. Aquests processos de participació han permès la creació d'activitats d'oci educatiu per a adolescents en l'àmbit de les extraescolars com l'*Sport Inquiet*, i durant el període de vacances l'*Estiu Inquiet*.

Consorci del
LLUÇANÈS

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET

En l'àmbit de la connexió dels aprenentatges

- **S'han connectat els aprenentatges a partir de vincular el temps lectiu i no lectiu.** Des del projecte *Sport Inquiet*, dissenyat a partir d'un procés participatiu amb joves, s'ha engegat un procés de connexió entre l'educació formal i la no formal. Concretament, a través de la coordinació pedagògica i la coordinació de l'àrea d'educació física d'un centre educatiu, juntament amb el Consell Esportiu d'Osona, s'han encarregat de l'activitat extraescolar. Des del projecte *Creixem plegats* s'ofereix un acompanyament a l'escolaritat en el qual es treballen les habilitats socials, la interculturalitat o la coeducació. Aquestes activitats es caracteritzen per disposar d'un plantejament pedagògic integral i estan adreçades a alumnat de totes les etapes educatives, així com a les famílies. Inclouen també formacions adreçades als equips docents d'infantil, primària i secundària. De la mateixa manera, s'ha fet un treball complementari en els aprenentatges musicals entre l'Escola de Música i Arts del Lluçanès (EMAL) i els equips docents musicals de l'escola ordinària, en el cas de Perafita.

En l'àmbit de l'equitat

- **S'ha fomentat l'equitat educativa a través de l'oferta d'una línia de beques.** S'ha ofert per a totes les activitats esportives del territori i per a l'Escola de Música i Arts del Lluçanès (EMAL).
- **Se n'ha garantit l'accés a través de la proximitat.** El plantejament mancomunat ha permès l'accés a les diverses oportunitats educatives per part de nois i noies de municipis petits que no disposen de determinats serveis i propostes educatives.

En l'àmbit de la governança

- **S'han creat els espais de Taller de governança amb agents educatius.** Aquests espais són concebuts com a espais de formació i treball col·laboratiu entre el conjunt d'agents implicats: responsables polítics, tècnics, centres educatius i entitats. Han permès un doble avenç:

- a) a nivell tècnic, seguir aprofundint en el treball transversal i en xarxa. També, desenvolupar les reunions del Grup Motor del Pla Territorial Educatiu i convocar reunions de les diverses xarxes i comissions de treball.
- b) a nivell ciutadà, seguir impulsant processos de participació ciutadana per copsar interessos o necessitats.

5. Factors d'èxit de l'experiència

- **La voluntat de compartir lideratges.** S'ha anat aprofundint en un estil de lideratge des de la corresponsabilitat, fomentat des d'una mirada capaç de generar apropiació i apoderament en el conjunt d'agents participants. S'han aprofitat els espais de relació informal per tal que els agents educatius prenguin consciència de la seva pertinença a un mateix projecte col·lectiu.
- **Participació transversal ciutadana i dels agents educatius.** Els diferents mecanismes de participació impulsats han permès que el territori avanci en corresponsabilitat i cultura de la participació.
- **Implicació política.** És clau la connexió entre la dimensió tècnica que desenvolupa el Consorci i la dimensió política, a partir del seu aval i implicació per generar debat, consens, estratègies i objectius de treball. Prova d'això és la participació del President del Consorci i diferents alcaldes i regidors en els tallers de governança.
- **Comunicació a la comunitat.** S'ha aprofitat l'elaboració d'un producte col·lectiu com la guia conjunta d'activitats extraescolars per evidenciar l'avenç col·lectiu en l'àmbit educatiu, així com la difusió de noves propostes: l'*Sport inquiet* i l'edició d'un vídeo sobre l'experiència.
- **S'ha reforçat el sentit de pertinença i el valor de la comunitat.** L'organització mancomunada de la proposta de *Lluçanès, territori educador* i els impactes positius que ha generat la iniciativa enforteix la identitat i l'autoestima dels ciutadans del territori.

Reptes i estratègies de futur

Reptes i estratègies de futur

6. Reptes i estratègies per a la sostenibilitat

- **Impulsar espais com el *Taller de governança amb agents educatius*.** Cal que aquests espais, concebuts com a espais de formació, treball col·laboratiu i d'elaboració de propostes entre el conjunt d'agents implicats, tinguin una estructura formal, estable i regulada, per tal de re-fermar un nou paradigma de governança de lideratges compartits.
- **Mantenir la pertinença i l'adhesió col·lectiva a la iniciativa *Lluçanès. Territori Educador*.** És convenient planificar a curt i mitjà termini un cicle de trobades i espais per tal de fer sessions de debat sobre els continguts i la metodologia de la iniciativa. Cal promoure la participació ciutadana per elaborar de manera col·lectiva un pla d'actuació.
- **Cerca de fórmules orientades a la igualtat d'oportunitats des de paràmetres de descentralització dels equipaments.** Aquest repte té a veure amb el context específic del Lluçanès caracteritzat per ser un territori amb municipis petits o nuclis dispersos. La descentralització pot contrarestar les dificultats de mobilitat i de transport públic.
- **Superar la distància geogràfica entre nuclis amb teixit productiu, industrial, de serveis, o tecnològics i aquells amb una àmplia oferta educativa i de recerca.** Cal posar en valor les importants capacitats productives del territori. També, facilitar l'arribada de persones emprenedores, facilitar la formació a distància, o promoure l'establiment de centres de cicles formatius amb residències d'estudiants.

7. Beneficis previstos per als diversos actors

- **Per a la comunitat educativa:** s'espera una millora de la coordinació i de les relacions entre els centres educatius i les entitats educatives. Aquesta connexió ha de permetre augmentar el nombre d'activitats conjuntes i compartir projectes entre l'alumnat de les diferents etapes educatives. D'altra banda, també s'espera augmentar i consolidar els espais de participació comunitària, per mitjà de la creació dels *Consells d'Infants i d'Adolescents* a cada municipi i a nivell territorial.
- **Per a joves i famílies:** es preveu la creació d'espais de lleure educatiu. Existeix la necessitat i l'expectativa de crear un agrupament escolta i unes colònies que posin en relació joves i famílies. Es tracta d'una oportunitat per avançar en el terreny dels itineraris educatius personalitzats.

8. Recomanacions per transferir el model

- **Garantir lògiques de governança des de lideratges compartits.** Cal apostar per estructures de relació horitzontal que permetin la màxima corresponsabilitat dels agents implicats (polítics, tècnics, centres educatius, entitats, ciutadania) i amb interdependències des de diferents nivells.
- **Fomentar el sentit de pertinença col·lectiva al projecte.** A territoris amb les característiques geogràfiques com el Lluçanès, és indispensable atendre la creació i el manteniment d'aquesta adhesió.
- **Aprofitar les oportunitats que suposa ser un territori conformat per municipis petits i dispersos.** Les limitacions i els reptes es converteixen en oportunitats si es desenvolupa una tasca de coordinació i apoderament dels municipis i de la ciutadania. La proximitat entre les persones (professionals o ciutadania) esdevé un element facilitador per a la generació de lògiques de corresponsabilitat.

Recursos i vincles

Recursos i vincles

► Consorci del Lluçanès

<https://www.llucanes.cat/>

► Vídeo Articular l'Educació 360 al Lluçanès

https://www.youtube.com/watch?v=LV-PyWpz_ko

► Web de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès

www.llucanes.cat/emal

Consorci del
LLUÇANÈS

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET

EDUCACIÓ 360

EDUCACIÓ A TEMPS COMPLET

Diputació
Barcelona

**Experiència pilot promoguda pel Consorci del Lluçanès i
la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona**

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Recinte Escola Industrial - Edifici del Rellotge, 1a
Carrer Comte d'Urgell, 187 | Tel. 93 4022263
08036 Barcelona

diba.cat/web/educacio

gs.educacio@diba.cat

@diba.cat - @educadiba

ALIANÇA EDUCACIÓ 360

Provença, 324 | Tel. 934 588 700
08307 Barcelona

educacio360.cat

info@educacio360.cat

@educacio360

CONSORCI DEL LLUÇANÈS

C/ Vell, 3 | Tel: 93 888 00 50
08515 Sta. Creu de Jutglar (Olost)

www.llucanes.cat

consorci@consorci.llucanes.cat

@Cons_Llucanes